

Un decret de jocs malabars

L'esborrany del futur decret per establir el model lingüístic de l'ensenyament valencià, desvelat aquesta setmana pel conseller Vicent Marzà, les seues singularitats i la seua complexa arquitectura, no es poden entendre si no assimillem el tarannà dual de l'actual Govern de la Generalitat. Com es va dir en la presentació als mitjans, es tracta del decret del Consell de la Generalitat, no de la Conselleria de Cultura i Educació dirigida per un membre de Compromís. Un projecte estratègic i polèmic que, en tant que això, té el vist-i-plau de l'altra part contractant i, amb tota seguretat, del mateix president de la Generalitat, el socialista Ximo Puig. Que els encarregats de presentar l'esborrany foren el mateix Marzà i el secretari autonòmic Miguel Soler, socialista, és l'expressió d'aquest mestissatge, per emprar el terme emanat dels Acords del Botànic.

Per formular-ho de manera menys asèptica, al Marzà previ a la seua irrupció en la política, l'activista i el fill d'un dels fundadors d'Escola Valenciana, el projecte, segurament, li hauria semblat poruc i insuficient des del punt de vista de la llengua. En la línia rotunda del que va expressar l'STEPV, el sindicat de referència en el món de Compromís: "La proposta de la Conselleria no compleix els objectius esperats de situar el valencià com a llengua vehicular de l'ensenyament sobre la qual construir un model plurilingüe i, per tant, defrauda les expectatives esperades pel nou govern", va assenyalar el sindicat. L'expectativa era un model d'immersió única, similar al que s'aplica a Catalunya i que Compromís contemplava en el seu programa electoral. L'anomenat "Programa Plurilingüe Dinàmic" és lluny d'aquell model.

El projecte s'ha bastit creuant les bases teòriques sobre plurilingüisme elaborades per les universitats valencianes "amb

XAVIER
ALIAGA
@xavialiaga

la realitat valenciana" per cuinar una proposta "sense imposicions", en la línia del discurs que, històricament, han tingut els socialistes valencians sobre la llengua, temerosos de la reacció de la dreta. Una intenció que es tradueix en un sofisticat sistema de nivells que, en un pla teòric, tracta de premiar el català però que, en darrera instància, deixa la decisió sobre el projecte lingüístic i la llengua vehicular als consells escolars dels centres. Un complicadíssim joc d'equilibris que pretén atendre la pressió dels pares i mares per augmentar el pes educatiu de l'anglès, no deixar de banda la llengua pròpia i no generar massa enrenou entre els sectors socials més conservadors i castellanitzats.

Anant a pams, el decret adapta a la realitat valenciana els nivells de competència lingüística del marc comú europeu (A1, A2, B1, B2, C1 i C2) per establir sis nivells per catalogar els projectes lingüístics dels centres: Bàsic I i II, Intermedi I i II i Avançat I i II. En la mesura que aquells programes siguen capaços de garantir uns coneixements integrals, això és, de les dues llengües oficials i de l'anglès, augmenta la consideració del programa. O, el que és el mateix, a més hores lectives d'anglès i català, es considera que el programa ofert pels centres compleix millor els estàndards europeus d'ensenyament plurilingüe. Per posar un exemple seguint les

equivalències de la mateixa Conselleria, l'actual Programa Plurilingüe d'Ensenyament en Valencià (PPEV) tindria la certificació d'Avançat 1, mentre que els programes d'ensenyament en castellà (PPEC) es baremarien com a Bàsic II i Intermedi I, segons la càrrega lectiva del català. Una altre símil: segons la Conselleria, amb el decret de plurilingüisme del PP, el que s'obté globalment és un nivell bàsic. I la capacitat de comunicació oral en les tres llengües, incloent també el castellà, és molt lluny de complir uns mínims adequats. Una mancança que també està contemplada en l'esborrany a través de noves assignatures de comunicació oral.

Amb tot, una de les grans novetats de l'esborrany és que els alumnes que acaben el batxillerat en els centres certificats en els nivells avançats obtindran automàticament la certificació B1 d'anglès i C1 de català (l'equivalent al grau mitjà) sense passar per les proves de l'Escola Oficial d'Idiomes o de la Junta Qualificadora.

Aquest és, segurament, l'element més cridaner de l'esborrany. La clau de volta del projecte, tanmateix, rau en el fet que són els mateixos centres, a través, com s'ha dit adés dels consells escolars, els que han d'escollir els seus programes lingüístics amb una majoria de dos terços. Cas que no hi hagi acord, seria la mateixa Conselleria la que adoptaria una decisió en funció de l'entorn i la trajectòria del centre.

L'equip de Marzà confia que les certificacions pel que fa a l'oferta lingüística dels col·legis ("posats a escollir, quin centre no no voldrà estar en els nivells avançats?", argumenten) i als certificats que es poden obtenir al final del batxillerat siguen l'ham que empenya les respectives comunitats escolars a escollir els programes amb presència més gran del valencià, els més ben considerats. Però es tracta, fent servir un eufemisme, d'una declaració d'intenci-

SALVADOR LLOSA

ons volenterosa. Saben que perquè això siga així hauran de gastar tones de pedagogia i comptar amb la complicitat total dels col·lectius de pares i de docents amb més consciència lingüística. I que, així i tot, s'hauria recorregut una part molt minsa del camí.

Contemplada la realitat del País Valencià, el predomini conservador de les darreres dècades, el solatge que ha deixat el PP i els prejudicis d'ampli espectre envers la utilitat de la llengua autòctona, la decisió és molt perillosa des del punt de vista de la nostra llengua. La política envia la pilota a la comunitat educativa, que haurà de reproduir centre a centre debats que requereixen un grau molt alt de seducció i convicció. Costa de creure, per exemple, que en els centres on han conviscut els programes en català i en castellà, a l'hora de decidir-se per una llengua vehicular o principal, la nostra llengua siga la beneficiada. Malgrat les certificacions i els beneficis afegits. O que els centres que han tingut el castellà com a llengua vehicular

canvien fàcilment a la nostra llengua. Parlem de la pública. En la privada-concertada el final està escrit.

Costa de creure que la proporció del 30% de xiquets i xiquetes que estudien ara mateix majoritàriament en català puga créixer amb un sistema que unifica les opcions sense que l'administració marque la casella corresponent. Com en tantes altres coses, els apriorismes no són bons. Però hi ha massa elements deixats a l'atzar, com si es confiara, per necessitat de mantenir equilibris polítics o per pròpia convicció, en una sèrie de canvis sociològics que no es pot negar que existeixen però que són encara a les beceroles.

Ho veurem, tot això. De moment, l'esborrany és en la fase del debat i de les primeres valoracions. La comunitat educativa, tret de la ferma mostrada per l'STEPV, l'ha acollit amb prudència. Fins i tot les patronals de l'ensenyament concertat han saludat amb alleujament que "s'haja renunciat a la immersió lingüística, que ens sembla una barbaritat i és una

realitat que no pertany a aquest territori", deia José Manuel Boquet, president de Feceval. Per la seua banda, el director de la delegació valenciana d'*El Mundo*, Xavier Borràs, parlava de projecte intel·ligent i de "via valenciana" de plurilingüisme. Fruits modestos de la política de "no imposició".

Però la reacció de l'oposició, del PP i de Ciutadans, ha estat l'esperada després d'uns certs moments de desconcert: la confrontació total i rotunda a un projecte que "imposa" el català. Mentrestant, el cap d'opinió de *Las Provincias*, Pablo Salazar, no ha mogut un centímetre la percepció sobre Vicent Marzà, "un nacionalista a la manera antiga, sense matisos", que ha llançat un model que "dóna un notable avantatge" als alumnes que opten per l'ensenyament en català.

En el joc de malabars mamprès pel jove conseller i el seu equip algunes boles van caient. Un espectacle molt arriscat. I de desenllaç incert.

Xavier Aliaga és escriptor i periodista d'EL TEMPS